SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2655

av Erik Nygårds (L)

Stärk förutsättningarna för den småskaliga vattenkraften

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp hur de förändrade reglerna för omprövning av vattenkraftens miljövillkor påverkar den småskaliga vattenkraftens förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra hur den småskaliga vattenkraftens betydelse för lokal elförsörjning, energiberedskap och energisystemets robusthet ska beaktas vid tillståndsprövningar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda regelverket och tillståndsprocesserna för att underlätta modernisering och effektivisering av befintliga småskaliga vattenkraftverk med bibehållen hänsyn till vattenmiljön och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige befinner sig i ett läge där energiförsörjning, effektbalans och beredskap har blivit allt viktigare samhällsfrågor. Samtidigt genomgår den svenska vattenkraften omfattande omprövningar för att anpassas till moderna miljökrav. Reformarbetet är viktigt och ska bidra till bättre vattenmiljöer och starkare biologisk mångfald.

I arbetet med omprövningarna måste emellertid olika samhällsintressen vägas mot varandra. Den småskaliga vattenkraften utgör endast en begränsad del av Sveriges totala elproduktion men spelar en viktig roll för lokal energiförsörjning, effektbidrag under vinterhalvåret och ett mer decentraliserat energisystem. Enligt branschens egna uppgifter finns omkring 1 900 småskaliga vattenkraftverk i Sverige som tillsammans producerar närmare 5 TWh el per år.

Under senare år har osäkerheten kring framtida miljökrav och tillståndsvillkor medfört att investeringar i modernisering och effektivisering av befintliga anläggningar i många fall har uteblivit. Det riskerar att leda till att produktionskapacitet går förlorad samtidigt som svenska teknikföretag och leverantörer får sämre förutsättningar att utvecklas.

Regeringen har redan vidtagit åtgärder för att skapa en bättre balans mellan miljöhänsyn och vattenkraftens betydelse för energisystemet. Det arbetet bör fortsätta. Omprövningsprocessen behöver präglas av proportionalitet, rättssäkerhet och en helhetssyn där även energiförsörjning, totalförsvar och regional utveckling vägs in vid tillståndsprövningarna.

De förändringar av regelverket som genomförts under senare år syftar till att skapa en bättre balans mellan miljöhänsyn och behovet av en trygg elförsörjning. Det är därför angeläget att regeringen följer upp hur de nya reglerna påverkar den småskaliga vattenkraftens möjligheter att bedriva verksamhet, genomföra investeringar och bidra till elförsörjningen.

Möjligheterna att modernisera befintliga anläggningar bör också förbättras. I många fall kan ny teknik bidra till högre verkningsgrad och ökad elproduktion utan att ytterligare vatten tas i anspråk. Regelverket och tillståndsprocesserna bör därför utformas så att investeringar i effektivare och mer miljöanpassad teknik uppmuntras.

Småskalig vattenkraft kommer inte ensam att lösa Sveriges energibehov. Däremot kan den utgöra en viktig del av ett robust och decentraliserat energisystem där många mindre produktionsanläggningar tillsammans bidrar till ökad motståndskraft, särskilt i tider av kris eller störningar.

Erik Nygårds (L)